

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

_____ Юлія НЕСТЕРЧУК

«___» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КЛАСТЕРНІ МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Освітній рівень: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 076 Підприємництво і торгівля

Освітня програма: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Факультет: економіки і підприємництва

Умань – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Кластерні моделі інноваційного підприємництва» для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 *Підприємництво і торгівля* освітньої програми Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Умань: Уманський національний університет садівництва, 2024. 20 с.

Розробники: Юлія НЕСТЕРЧУК, д.е.н. професор

_____Юлія НЕСТЕРЧУК

Робоча програма затверджена на засіданні
кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Протокол від «07» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

_____Сергій СОКОЛЮК

«07» серпня 2024 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол від «08» серпня 2024 року № 1

Голова _____Руслан МУДРАК

«08» серпня 2024 року

© УНУС, 2024 рік

© Нестерчук Ю.О., 2024 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: <u>07 Управління та адміністрування</u>	Обов’язкова	
	Спеціальність: <u>076 Підприємництво та торгівля</u>		
Модулів – 1	Освітній рівень: <u>третій (освітньо-науковий)</u> Освітня програма <u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 150 год.		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		26 год.	-
		Практичні, семінарські	
		24 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		100 год.	-
		Вид контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Кластерні моделі інноваційного підприємництва» розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва (схвалено Вченою радою УНУС, протокол №1 від 08.10.2020, із змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол № 8).

Навчальна дисципліна «Кластерні моделі інноваційного підприємництва» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-науковою програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Мета вивчення дисципліни – формування у здобувачів освіти третього (освітньо-наукового рівня) системи спеціальних знань з економіки і організації інноваційного підприємництва та його управління, формування практичних навичок організації та економічного обґрунтування оптимальних напрямків ефективної інноваційної діяльності підприємницьких структур на кластерних засадах з урахуванням сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки.

Завдання дисципліни:

- Формування комплексу знань щодо теоретико-методологічних засад кластеризації в інноваційному підприємстві.
- Вивчення типології кластерів та їх значення для підприємництва.
- Вивчення сучасних організаційних форм реалізації інновацій на кластерних засадах.
- Отримання знань щодо моделей державного управління інноваційними кластерами.
- Оволодіння механізмами формування кластерів інноваційного підприємництва з метою підвищення ефективності та конкурентоспроможності.
- Дослідження переваг кластеризації для інноваційного підприємництва та можливостей їх реалізації.
- Вивчення та розуміння процесу фінансування та підтримки кластерних ініціатив.
- Оцінка специфіки організації інноваційних екосистем.
- Отримання навичок стратегічного управління кластерними структурами.
- Вивчення передового світового досвіду розвитку інноваційних кластерів.
- Опанування інструментарієм впровадження інформаційних технологій у розвитку інноваційних кластерів.
- Набуття знань щодо міжнародної кооперації та крос-кластерних зв'язків.

Предметом дисципліни є теоретико-методичні та організаційно-практичні засади формування та функціонування кластерів як інструментів для розвитку інноваційних процесів і підприємницької діяльності.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-наукової програми: навчальна дисципліна «Кластерні моделі інноваційного підприємництва» вивчається у першому семестрі першого року навчання за ОП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та не потребує попереднього вивчення інших дисциплін. Навчальна дисципліна поєднується з вивченням освітніх компонентів: «Філософія науки» «Методологія та організація наукових досліджень», «Педагогіка та методика викладання дисциплін», «Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділових комунікаціях» та передуює вивченню дисциплін «Інформаційні технології в науковій діяльності», «Інтелектуальна власність та трансфер технологій» «Інституціональне

середовище розвитку підприємництва».

Вивчення навчальної дисципліни «Кластерні моделі інноваційного підприємництва» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-наукової програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 Підприємництво та торгівля галузі знань 07 Управління та адміністрування (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Кластерні моделі інноваційного підприємництва»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 01	Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження на відповідному рівні, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях, впроваджені у практичну діяльність, що створюють нові знання у підприємницьких, торговельних та біржових структурах та/або дотичних до них міждисциплінарних напрямках	ПРН 01	Мати передові концептуальні, методологічні знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності та/або на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, які є достатніми для проведення наукових, прикладних досліджень на рівні актуальних світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інноваційної професійної діяльності.
		ПРН 03	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні, економіко-математичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційно-комунікативні технології, прилади та обладнання
		ПРН 09	Планувати і виконувати теоретичні та/або емпіричні дослідження з використанням сучасних методів й інструментів, здійснювати критичний аналіз результатів власних або сторонніх досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо проблем у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності та дотичних міждисциплінарних напрямів, з дотриманням норм академічної і професійної етики.
СК 02	Здатність продукувати, обґрунтовувати нові ідеї, гіпотези і моделі та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.	ПРН 04	Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні, комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямках.

		ПРН 05	Застосовувати сучасні методи та інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямках.
		ПРН 10	Ініціювати, розробляти, реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявні та/або отримати нові цілісні знання, розв'язувати проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності з урахуванням етичних, соціальних, економічних, екологічних і правових аспектів.

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Кластерні моделі інноваційного підприємництва», наведено в табл. 2 та 3.

Таблиця 2

**Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною
«Кластерні моделі інноваційного підприємництва»**

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Теоретичних та методичних засад кластеризації в інноваційному підприємстві	лекція, практичне заняття, презентація, робота у групах, інтерактивні методи, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
1.2	Типології кластерів та їх значення для підприємництва		
1.3	Моделей державного управління інноваційними кластерами		
1.4	Специфіки організації інноваційних екосистем		
1.5	Сутності інноваційного процесу та економічних особливостей інноваційної діяльності		
1.6	Передової практики інноваційних кластерів в світовій економіці		
1.7	Основ та особливостей міжнародної кооперації та крос-кластерних зв'язків		
2	Уміння/навички:		
2.1	Оцінювати та аналізувати механізми формування кластерів інноваційного підприємництва	лекція, практичне заняття, презентація, робота у групах, інтерактивні методи, самонавчання через Moodle	усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та
2.2	Застосовувати інструменти оцінки переваг кластеризації для інноваційного підприємства		
2.3	Оволодіння способами фінансування та підтримки		

	кластерних ініціатив		представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
2.4	Застосовувати знання зі стратегічного управління кластерними структурами, подолання викликів та ризиків при управлінні кластерними моделями		
2.5	Застосовувати інформаційні технології у підтримці інноваційних кластерів		
2.6	Кількісно та якісно оцінювати соціально-економічний вплив кластеризації на регіони		
3	Комунікація:		
3.1	переконливе донесення до фахівців і нефахівців стратегічних цілей кластеризації в інноваційному підприємстві в умовах сформованого інституціонального середовища	практичне заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання конкретних завдань, підсумковий контроль
3.2	ведення діалогу про моделі та механізми формування й управління інноваційними кластерами		
3.3	презентація результатів оцінки результативності та прикладів успішних інноваційних кластерів		
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Розуміння особистої відповідальності за результати аналітичних досліджень кластерних моделей інноваційного підприємства та прийняття управлінських рішень на їх основі	практичне заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання конкретних завдань, підсумковий контроль
4.2	Здатність автономно приймати стратегічні та оперативні управлінські рішення, що впливають на діяльність інноваційних кластерів, враховуючи особливості інституціонального середовища.		

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Інституціональне середовище розвитку підприємництва»

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 01	Мати передові концептуальні, методологічні знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності та/або на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички,	Лекція, практичне заняття, інтерактивні заняття,	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань,

	які є достатніми для проведення наукових, прикладних досліджень на рівні актуальних світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інноваційної професійної діяльності.	залучення передових практиків, індивідуальні консультації, кейс-метод, мозковий штурм, самонавчання через Moodle	складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 03	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні, економіко-математичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційно-комунікативні технології, прилади та обладнання	Лекція, інтерактивні заняття, моделювання сценаріїв, практичні заняття, дискусія, самостійна робота з підготовкою рефератів і презентацій, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 04	Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні, комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямках.	Лекція, інтерактивні заняття, моделювання сценаріїв, практичні заняття, дискусія, самостійна робота з підготовкою рефератів і презентацій, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 05	Застосовувати сучасні методи та інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямках.	Лекція, інтерактивне заняття, практичне заняття з вирішення професійно орієнтованих задач, мозковий штурм, кейс-метод, воркшоп,	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання аналітично-розрахункових робіт, індивідуальних і командних завдань, презентація бізнес-плану, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль

		самонавчання через Moodle	
ПРН 09	Планувати і виконувати теоретичні та/або емпіричні дослідження з використанням сучасних методів й інструментів, здійснювати критичний аналіз результатів власних або сторонніх досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо проблем у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності та дотичних міждисциплінарних напрямів, з дотриманням норм академічної і професійної етики..	Лекція, практичне заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій, самонавчання через Moodle	Виконання аналітично-розрахункових робіт, індивідуальних і командних завдань, презентація бізнес-плану, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 10	Ініціювати, розробляти, реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявні та/або отримати нові цілісні знання, розв'язувати проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності з урахуванням етичних, соціальних, економічних, екологічних і правових аспектів.	Практичні заняття, виконання індивідуальних завдань, кейс-метод, самонавчання, виконання завдань в Moodle	Усне опитування, тестування, виконання аналітично-розрахункових робіт, індивідуальних і командних завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ В ІННОВАЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Тема 1. Основи кластеризації в інноваційному підприємстві

1. Поняття кластеру та його характеристика.
2. Основи інноваційного підприємництва в кластері.
3. Переваги кластеризації для інноваційного розвитку.
4. Виклики кластеризації та ризики.

Тема 2. Типологія кластерів та їх значення для підприємництва

1. Основні типи кластерів.
2. Вплив кластерів на підприємницьку діяльність.
3. Вплив кластерів на економіку регіонів.

Тема 3. Моделі державного управління інноваційними кластерами

1. Політики та регуляторні механізми для підтримки кластерів.
2. Роль уряду в стимулюванні інноваційного розвитку через кластери.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ КЛАСТЕРАМИ

Тема 4. Механізми формування кластерів інноваційного підприємництва

1. Етапи формування кластерів інноваційного підприємництва.
2. Роль ключових учасників у формуванні кластеру.
3. Фактори успіху формування кластерів інноваційного підприємництва.

Тема 5. Переваги кластеризації для інноваційного підприємства

1. Основні пріоритети кластеризації для інноваційного підприємства.
2. Вплив кластеризації на довгострокову стратегію підприємства.
3. Приклади успішних інноваційних кластерів.

Тема 6. Фінансування та підтримка кластерних ініціатив

1. Державна підтримка кластерів: гранти, субсидії, податкові пільги.
2. Приватні інвестиції та роль венчурного капіталу у кластеризації.

Тема 7. Екосистеми інноваційних кластерів

1. Специфіка організації інноваційних екосистем.
2. Синергетичні ефекти від взаємодії учасників кластерів.

Тема 8. Стратегічне управління кластерними структурами

1. Методи управління та розвитку кластерів.
2. Виклики та ризики при управлінні кластерними моделями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ДОСВІД УСПІШНИХ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ

Тема 9. Інноваційні кластери в світовій практиці

1. Приклади успішних кластерних моделей: Кремнієва долина, інноваційні кластери Європи та Азії.
2. Роль кластерів у глобалізації інноваційних процесів.

Тема 10. Інформаційні технології у підтримці інноваційних кластерів

1. Роль цифрових платформ у розвитку інноваційних кластерів.
2. Використання великих даних (Big Data) та штучного інтелекту для координації кластерних ініціатив.

Тема 11. Міжнародна кооперація та крос-кластерні зв'язки

1. Взаємодія між кластерами на глобальному рівні.

2. Обмін інноваціями та технологіями між різними регіонами.

Тема 12. Соціально-економічний вплив кластеризації на регіони

1. Підвищення рівня зайнятості та розвиток інфраструктури завдяки кластеризації.
2. Соціальна відповідальність учасників кластерів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Теоретико-методологічні засади кластеризації в інноваційному підприємстві												
Тема 1. Основи кластеризації в інноваційному підприємстві	12	2	2			8						
Тема 2. Типологія кластерів та їх значення для підприємства	12	2	2			8						
Тема 3. Моделі державного управління інноваційними кластерами	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 1	36	6	6			24						
Змістовий модуль 2.												
Механізми формування та управління інноваційними кластерами												
Тема 4. Механізми формування кластерів інноваційного підприємства	13	2	2			9						
Тема 5. Переваги кластеризації для інноваційного підприємства	14	4	2			8						
Тема 6. Фінансування та підтримка кластерних ініціатив	13	2	2			9						
Тема 7. Екосистеми інноваційних кластерів	12	2	2			8						
Тема 8. Стратегічне управління кластерними структурами	13	2	2			9						
Разом за змістовим модулем 2	65	12	10			43						
Змістовий модуль 3.												
Оцінка результативності та досвід успішних інноваційних кластерів												
Тема 9. Інноваційні кластери в світовій	13	2	2			9						

практиці*												
Тема 10. Інформаційні технології у підтримці інноваційних кластерів	12	2	2			8						
Тема 11. Міжнародна кооперація та крос-кластерні зв'язки	12	2	2			8						
Тема 12. Соціально-економічний вплив кластеризації на регіони	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 3	49	8	8			33						
Усього годин	150	26	24			100						

**лекційне та практичне заняття проводяться англійською мовою*

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1.			
Теоретико-методологічні засади кластеризації в інноваційному підприємництві			
1.	Тема 1. Основи кластеризації в інноваційному підприємстві	2	
2.	Тема 2. Типологія кластерів та їх значення для підприємництва	2	
3.	Тема 3. Моделі державного управління інноваційними кластерами	2	
Змістовий модуль 2.			
Механізми формування та управління інноваційними кластерами			
4.	Тема 4. Механізми формування кластерів інноваційного підприємства	2	
5.	Тема 5. Переваги кластеризації для інноваційного підприємства	2	
6.	Тема 6. Фінансування та підтримка кластерних ініціатив	2	
7.	Тема 7. Екосистеми інноваційних кластерів	2	
8.	Тема 8. Стратегічне управління кластерними структурами	2	
Змістовий модуль 3.			
Оцінка результативності та досвід успішних інноваційних кластерів			
9.	Тема 9. Інноваційні кластери в світовій практиці*	2	
10.	Тема 10. Інформаційні технології у підтримці інноваційних кластерів	2	
11.	Тема 11. Міжнародна кооперація та крос-кластерні зв'язки	2	
12.	Тема 12. Соціально-економічний вплив кластеризації на регіони	2	
Разом		24	

**практичне заняття проводиться англійською мовою*

6. Теми семінарських занять (не передбачено)

7. Теми лабораторних занять (не передбачено)

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади кластеризації в інноваційному підприємстві			
1.	Тема 1. Основи кластеризації в інноваційному підприємстві	8	
2.	Тема 2. Типологія кластерів та їх значення для підприємства	8	
3.	Тема 3. Моделі державного управління інноваційними кластерами	8	
Змістовий модуль 2. Механізми формування та управління інноваційними кластерами			
4.	Тема 4. Механізми формування кластерів інноваційного підприємства	9	
5.	Тема 5. Переваги кластеризації для інноваційного підприємства	8	
6.	Тема 6. Фінансування та підтримка кластерних ініціатив	9	
7.	Тема 7. Екосистеми інноваційних кластерів	8	
8.	Тема 8. Стратегічне управління кластерними структурами	9	
Змістовий модуль 3. Оцінка результативності та досвід успішних інноваційних кластерів			
9.	Тема 9. Інноваційні кластери в світовій практиці*	9	
10.	Тема 10. Інформаційні технології у підтримці інноваційних кластерів	8	
11.	Тема 11. Міжнародна кооперація та крос-кластерні зв'язки	8	
12.	Тема 12. Соціально-економічний вплив кластеризації на регіони	8	
Разом		100	

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

В освітньому процесі використовуються наступні методи навчання: тематичні лекції; практичні заняття із вирішення професійно-орієнтованих задач; інтерактивні заняття; мозковий штурм, експрес контроль, індивідуальні заняття із підготовкою рефератів, презентацій; виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, консультації з викладачем; самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище – Moodle (табл. 2).

Матеріали курсу «Кластерні моделі інноваційного підприємства» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=2407>

В умовах дистанційної освіти проведення лекцій і практичних занять відбувається у форматі відеоконференцій. Для організації освітнього процесу використовуються такі технічні сервіси, як Zoom, Viber, Telegram, Moodle та електронна пошта.

11. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) і підсумковий (екзамен) контролю.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань і вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання аналітично-розрахункових робіт, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на практичні заняття; результати експрес-контролю тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів.

Повторне виконання модульних контрольних робіт на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього практичного заняття. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. У такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів і підсумкового контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних студентом на підсумковому контролі. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на один комплект тестових завдань). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів і критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку «FX», то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролі і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо).

Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

**Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни
«Кластерні моделі інноваційного підприємництва» (денна форма навчання)**

Змістовий модуль	Поточний (модульний) контроль														Бали за додаткову роботу	Підсумковий контроль (екзамен)	Сума	
	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3							
	18				23						19							
Тема	T1	T2	T3	МК 1	T4	T5	T6	T7	T8	МК 2	T9	T10	T11	T12	МК 3	10	30	100
Кількість балів за змістовий модуль				7						8					7			
в т.ч. за видами робіт:	4	4	3		3	3	3	3	3		3	3	3	3				
- практичні заняття	3	3	2		2	2	2	2	2		2	2	2	2				
- виконання СРС	1	1	1		1	1	1	1	1		1	1	1	1				
- інші види робіт																		

Поточний контроль.

Об'єктами *поточного контролю* знань студентів є активність і систематичність роботи на практичних заняттях, виконання завдань для самостійної роботи студентів, розв'язання модульних завдань.

При контролі на *практичних заняттях* оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні заявлених на занятті питань; результати бліцопитування та письмового або тестового контролю знань.

Під час контролю виконання завдань для *самостійної роботи* оцінюванню підлягають: правильність і повнота врахування усіх складових завдання; обґрунтованість відповіді.

При контролі виконання *модульних завдань* оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування тем змістового модуля. Контроль проводиться у вигляді відповідей на тестові питання.

Максимальна сума балів поточного контролю з дисципліни «Кластерні моделі інноваційного підприємництва» – 60. Бали розподіляються наступним чином:

1. Систематичність та активність роботи на практичних заняттях оцінюється в 2-3 бали:
 - а) відповідь / виконання практичних завдань – 1–2 бали;
 - б) змістовні доповнення при обговоренні питань на практичних заняттях – 1 бал.

2. Виконання завдань для самостійної роботи студентів оцінюється в 1 бал:

3. Модульний контроль містить різну кількість тестів, тому оцінюється у 7 або 8 балів.

Бали за додаткову роботу – представлення результатів науково-дослідних робіт: участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проєктах – 1–10 балів; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції– 1–10 балів.

Виконання студентами завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел чи підказок студент одержує нульову оцінку. Списування під час контрольних заходів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Підсумковий контроль.

Форма проведення підсумкового контролю з дисципліни «Кластерні моделі інноваційного підприємництва» є комбінованою: передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на один комплект із десяти тестових завдань. Повна та вичерпна відповідь на кожне з питань оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів. За 1 правильно вирішене тестове завдання студент отримує 1 бал.

Загалом під час іспиту студент може отримати 30 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

13. Методичне забезпечення

1. Нестерчук Ю.О. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та для виконання самостійної роботи з дисципліни «Кластерні моделі інноваційного підприємництва» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля». Умань. Сочінський. 2024 р. 37 с.

14. Рекомендована література

Базова

2. Бережна О. В. Кластерні моделі економічного розвитку регіонів України: теоретико-методологічний аспект. – Київ: НАН України, 2019. – 256 с.
3. Гнатишин Л. В. Роль кластерів у підвищенні інноваційної спроможності регіонів України. – Тернопіль: ТНЕУ, 2019. – 220 с.
4. Гринько А. П. Розвиток інноваційних кластерів в Україні: проблеми та можливості. – Запоріжжя: ЗНУ, 2021. – 198 с.
5. Дмитренко М. А. Кластери як форма організації інноваційної економіки України. – Дніпро: Дніпровський національний університет, 2020. – 222 с.
6. Заяць Т. А. Інноваційні кластери як інструмент регіональної економічної політики України. – Львів: Видавництво ЛНУ, 2021. – 198 с.
7. Ковальов П. Г. Формування та розвиток кластерних моделей в інноваційному підприємстві України. – Київ: Видавництво КНТЕУ, 2020. – 230 с.
8. Кравець І. В. Кластерні моделі в умовах інноваційної економіки: український досвід. – Луцьк: ЛНТУ, 2020. – 225 с.
9. Кузнецова А. М. Розвиток інноваційних кластерів в Україні: проблеми та перспективи. – Київ: Видавництво КНЕУ, 2021. – 210 с.
10. Лещук Т. І. Економічна ефективність інноваційних кластерів в умовах глобалізації. – Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2021. – 248 с.
11. Лисенко Ю. С. Кластерні моделі в інноваційному розвитку регіонів України. – Одеса: ОНУ ім. Мечникова, 2019. – 205 с.
12. Мельник Л. Г., Карпунь І. М. Інноваційні підприємства та їхня роль в розвитку кластерних структур. – Суми: Сумський державний університет, 2020. – 214 с.
13. Нестерчук Ю.О., Бленда Н.О., Чернега І.І. Державна підтримка діяльності підприємницьких структур аграрного сектору України. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2021. Вип. 99. Ч. 2 : Економічні науки. С. 232-239.
14. Nesterchuk Yu., Bechko P., Mudrak R., Sokoliuk S., Melnyk L. State tools for the development of entrepreneurial activity in the agrarian sphere. *Laplage em Revista (International)*, vol.7, n. 3B, Sept. - Dec. 2021. P.125-138.
15. Остапенко Т. І. Інноваційні кластери: структура, функціонування, перспективи розвитку. – Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2020. – 210 с.
16. Пугач Л. М. Кластеризація економіки України: теорія, практика, перспективи. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 236 с.
17. Сидорчук О. В. Інноваційні кластери як стратегічний ресурс економічного зростання України. – Київ: Видавництво НАУ, 2021. – 196 с.
18. Федоренко В. Г. Інноваційні кластери в агропромисловому комплексі України. – Вінниця: ВНАУ, 2020. – 180 с.
19. Porter, M. E. *On Competition*. Boston: Harvard Business Review Press, 2008.
20. Ketels, C. *Cluster Initiatives in Developing and Transition Economies*. World Bank Institute, 2004.
21. Becattini, G., Bellandi, M., & De Propriis, L. *A Handbook of Industrial Districts*. Edward Elgar Publishing, 2009.
22. Isaksen, A., & Trippl, M. *Clusters and Innovation Systems in Europe*. Routledge, 2017.

Допоміжна

1. Васильєва Л. М. Соціально-економічні аспекти функціонування кластерів в Україні. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 215 с.
2. Герасименко Т. П. Підприємницькі кластери в агропромисловому комплексі України. – Київ: Видавництво НААН, 2020. – 220 с.
3. Голубєва С. П. Інноваційні кластери в умовах глобальної економіки. – Харків: ХНУРЕ, 2019. – 188 с.
4. Довгаль Л. С. Методологія кластеризації інноваційної діяльності в Україні. – Київ: Видавництво НАН України, 2021. – 186 с.
5. Іваненко А. В. Кластери як механізм підвищення конкурентоспроможності регіонів України. – Полтава: ПНТУ, 2021. – 210 с.
6. Ковтун О. В. Формування кластерних структур у промисловості України. – Дніпро: ДНУ, 2019. – 176 с.
7. Колісник В. О. Кластерні ініціативи в українському контексті: кращі практики. – Львів: Видавництво ЛНУ, 2020. – 182 с.
8. Мазур А. О. Інституційні аспекти кластеризації економіки України. – Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2019. – 208 с.
9. Nesterchuk Yu., Butko N., Umanska V. (2019). Integral assessment of enterprises' resource potential supply of agricultural industrial productionyu. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Том 3. № 30. С. 264-272.
10. Нестерчук Ю.О., Синенко І.М. Інформаційно-комунікаційні технології аграрних підприємств в умовах переходу до цифрової економіки. Актуальні питання сучасної економіки: XV Всеукраїнська наукова конференція “Актуальні питання сучасної економіки” за міжнародною участю, 15 листопада 2023р. С. 248-251.
11. Nesterchuk Yu. Development and Problems of Farmers 'Activities in Ukraine. Yu. Nesterchuk, M. Korotieiev, I. Cherniha, S. Sokolyuk, O. Zharun, N. Blenda. Proceedings of the 33rd International Business Information Management Association Conference, IBIMA 2019: Education Excellence and Innovation Management through Vision 2020. Granada, Spain; 10-11 April 2019, IBIMA 2019. P. 4287-4298.
12. Павлюк О. П. Інноваційні кластери як механізм регіонального розвитку. – Харків: Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2019. – 160 с.
13. Петренко О. І. Механізми державної підтримки інноваційних кластерів в Україні. – Київ: Видавництво НАДУ, 2020. – 175 с.
14. Рубан Т. М. Інноваційні кластери та їхній вплив на розвиток технологічного сектору. – Київ: Видавництво КНЕУ, 2020. – 198 с.
15. Сахно І. В. Розвиток кластерних мереж у сфері ІТ в Україні. – Вінниця: ВНТУ, 2021. – 200 с.
16. Терещенко І. С. Інноваційні кластери як чинник економічного розвитку: зарубіжний досвід та українська практика. – Київ: Видавництво КНТЕУ, 2019. – 225 с.
17. Філатова Н. Г. Кластерний підхід у розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. – Київ: Видавництво КНЕУ, 2020. – 190 с.
18. Шевченко І. О. Стратегічні підходи до формування кластерних моделей в Україні. – Київ: Видавництво КНУ, 2021. – 206 с.
19. Maskell, P., Bathelt, H., & Malmberg, A. Clusters and Knowledge: Local Buzz, Global Pipelines and the Process of Knowledge Creation. Progress in Human Geography, 2004.
20. Saxenian, A. Regional Advantage: Culture and Competition in Silicon Valley and Route 128. Harvard University Press, 1994.
21. Bathelt, H., Malmberg, A., & Maskell, P. Clusters, Networks, and Knowledge: Local and Global Interactions. Cambridge Journal of Economics, 2004.

15. Інформаційні ресурси

25. Google Scholar – пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. URL : <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
26. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт. URL : <http://www.rada.gov.ua>.
27. Законодавство України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/a>
28. Кабінет Міністрів України : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
29. Міністерство економіки : офіційний веб-сайт. URL : <http://surl.li/azjkr>
30. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL : <https://www.mof.gov.ua/uk>
31. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
32. Національний Банк України : офіційний сайт. URL : <http://www.bank.gov.ua>.
33. Репозитарій Уманського національного університету садівництва. URL : <http://lib.udau.edu.ua/?locale=uk>

16. Перезарахування та визнання результатів навчання

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Кластерні моделі інноваційного підприємництва» або окремого її елемента відбувається відповідно до [Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті садівництва результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті](https://www.udau.edu.ua/ua/file/4n0x) (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4n0x>).

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми.

17. Політика академічної доброчесності

У процесі навчання з дисципліни «Кластерні моделі інноваційного підприємництва», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету садівництва (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4dH7>). При підготовці рефератів, виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.

18. Зміни у робочій програмі на 2024-2025 навчальний рік

1. Оновлено змістове наповнення тем: «Переваги кластеризації для інноваційного підприємства», «Фінансування та підтримка кластерних ініціатив», «Інформаційні технології у підтримці інноваційних кластерів».
2. Внесено коригування до розподілу балів.
3. Оновлено перелік рекомендованої літератури.